

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Lupta dela Beiuș.

De Ioan Russu Șirianu.

Mișeliei ce s'a săvârșit împotriva deputatului Vaida românii trebuie să răspundă trimițând în dietă pe Vasile Lucaciu. Fără supărare, dar e părere împărtășită de întreaga obște românească: în luptele din dietă mai strașnic s'a dovedit Alexandru Vaida. Făcându-și frații din cercul Beiușului datoria și alegând pe Lucaciu, ar răzbuna pe d'oparte vaza poporului român, călcată în picioare de kossuthiști, — iar pe de altă parte s'ar arăta și ungușilor și lumii mari ce belșug de luptători voinici avem. Pentru că, fără îndoială, ajungând în dietă Lucaciu, în scurtă vreme s'ar zice: au fost bărbați ceilalți, Lucaciu îi întrece însă pe toți!... Vorbitor mai de seamă n'avem. Când cuvântează, el cucerește și zdrobește. Cucerește inimi și zdrobește pe cei cu rele porniri, încât îi se închină și dușmanul de moarte... Într'un câmp de luptă stăpânit de Apponyi, români nici nu se pot măsura decât având în frunte pe Lucaciu. Căci dacă Apponyi are minte ageră, alui Lucaciu e ca briciul; dacă glasul lui Apponyi farmecă, alui Lucaciu e clopot care trezește și trăznet neîndurător... Și d'asupra tuturor, Lucaciu este înconjurat de dragostea nemărginită a unui popor în obidă, pe când Apponyi s'a făcut vestit scaldându-se în toate apele; Lucaciu a plătit scump numele: suferind ani de temniță, pe când Apponyi a îmbătrânit alergând după mări deșarte.

Cu ministrul Kossuth nici nu ne vine să facem o asemănare: dacă n'ar purta acest nume, el rămânea ceea ce a fost înainte de venirea sa în țară: un biet slujbaş, cum sunt cei peste cari poruncește azi. Tatăl său i-a lăsat adică moștenire numai numele, din însușirile lui mari, nimic!

Cât despre oamenii din pleavă, cum sunt Saluzsinszky și Kardos, amândoi jidovi, unul calic iar cestalalt cu bani, am necinsti numele lui Lucaciu, dacă am încercă măcar să facem o asemănare.

Orbit la minte, rece în suflet și, peste tot, bătut de Dumnezeu ar trebui să fie românul care să mai stee la îndoială când vorba e de ales.

Mai ales nu-i îngăduit să șovăiască frații din Bihor.

De un șir lung de ani ei tot kossuthiști au ales. Ce procopseală pe urma lor? Deschisu-le-au oare kossuthiștii pădurile și imasururile făgăduite? Desființat-au darea pe cazanele de fert rachiu și pot bihoreni să pună tutun fără a da față cu finanții? Și nu crește oare darea, în loc să scadă, de când cârma e în mâinile lui Kossuth? Ce au îndeplinit kossuthiștii din câte au făgăduit? Nimic!

Frații din Bihor să nu se lase dar miști de apostolii mincinoși ai kossuthiștilor nici să fie netrebnci, vânzându-și sufletul

pentru duhoarea birturilor jidovești. Să ia seama: dela voturile lor atâră nu numai cinstea numelui lor, ci a neamului întreg!

Mai e apoi ceva la mijloc.

Până n'au ajuns la putere, kossuthiștii făgăduiseră drept d'opotrivă pentru toți fii acestei țări. Când li-s'a dat cârma, au făcut legături chiar în fața Majestății Sale, că vor da dreptul de vot tuturor: săracilor ca bogaților, românului ca ungușului! Sunt însă în largul puterii de un an și jumătate și nu numai n'au făcut nimic, ci nici semne nu dau că ar avea de gând să facă. Ba au spus-o pe față, cei mai mari chiar dintre ei, că vor face deosebiri între neam și neam, că românului numai atunci ar da drept de alegere (sufragiu universal), dacă întâiu a învățat să scrie și să cetească ungurește!

La 1905, când am pătruns numai 8 români în dietă, noi am spus-o însă în scrisoarea noastră către M. Sa: nu ne învoim ca românul să fie scurtat în drepturi pentru că Dumnezeu l'a făcut român! Și d'atunci încoaci și cei 14 deputați români și toți fruntașii neamului luptă din răspuțeri pentru votul obștesc. Deputatul Maniu a spus-o apoi la Vinț: în toamnă lupta pentru acest drept are să fie pornită cu îndârjire, deputații naționaliști nu vor lăsa răgaz stăpânirii, până nu va da drept popoarelor.

Intrând în dietă Lucaciu, cine nu înțelege oare, că lupta s'ar purta mai cu nădejde? Care alegător român nu se va simți dar fericit, că poate ajuta cu votul său alegerea lui Lucaciu, răsplătind pe d'oparte durerile ce-a suferit, pentru neam, iar pe de altă parte dând prilej celui mai neînfrânt luptător să-și pună în cumpănă întreaga sa putere, tot curajul și toate luminile sale.

Cei dela cârmă l-au cunoscut de mult pe Lucaciu. Au înțeles că el le poate încruși drumurile. De aceea nici n'a fost român mai prigonit de cât Lucaciu.

Înțelegă odată și românii cât datorează lui Lucaciu și cât ar mai putea el face pentru neam. Sară toți, și ajute să pună în mâna lui steagul biruinții.

Ca poporul să-și poată însă face datoria și pentru ca toți să se pătrundă de aceeași simțire în lupta ce se încinge, e trebuință ca pilda bună să pornească de sus!

S'a scris, în vremea din urmă, că P. S. Sa Episcopul dr. D. Radu s'a dat în coate cu fișpanul Bihorului. »Tribuna« și-a arătat mâhnirea adâncă; oamenii P. S. Sale au sărit în apărare. Ei, să-i vedem acum la fapte, iar nu la vorbe, pe mult cinstiții frați. Și pe față, ca luminile dinaintea ușilor împărătești, ca întreaga românie să vadă și să creadă în marea reînviere a Bihorului.

Preoți, cu crucea 'n frunte! Căci Vasile Lucaciu a slugit d'opotrivă de cucernic, și la altarul Domnului și la acela unde se jertfește pentru neam!

Deputații noștri în fața alegătorilor. Aflăm că dintre deputații noștri dl Alex. Vaida-Voevod, deputatul Ighiului, își va face darea de seamă în luna lui Octomvrie, iar dl Aurel Vlad, deputatul Orăștiei, în cursul lunii lui Septemvrie.

Alegerea din Careii-mari. La alegerea din Careii-mari se petrec, dacă sunt adevărate știrile ziarelor ungurești, lucruri foarte regretabile pentru noi românii. Cetim adecă în ziarele maghiare, că minoritatea alegătorilor români, îndemnați de un fruntaș, cunoscut în partea locului, fost candidat național la alegerile trecute, ar sprijini pe candidatul poporal în temeiul unui pact legat de acest fruntaș cu poporalii. Este atât de gravă acuza aceasta, încât nici nu ne vine să o credem, drept aceea nu-i pomemim nici numele fruntașului din chestiune în lipsă de alte dovezi, decum pot să fie scrisele foilor ungurești. Căci abstracție făcând dela împrejurarea că pacturi politice se pot încheia nu între indivizi singuratici, ci între organele autorizate ale partidelor, a sprijini întru împrejurările de azi pe un candidat al coaliției — faptul că e poporal, poate fi numai mai agravant — constituie un absolut motiv de incompatibilitate cu poziția de membru al partidului național român.

Dupăcum suntem informați, clubul deputaților pentru a împedecă rătăcirea aceasta a alegătorilor români, a exmis pe deputatul Aurel Vlad la Careii-mari. Deputatul Vlad a plecat Luni seara acolo, cu mandat nu numai de a opri pe alegători a-și da voturile candidatului poporal, ci de a sprijini și a ajuta din răspuțeri pe candidatul socialist, care este mai aproape de noi.

Nădăjduim că alegătorii români vor ascultă porunca comitetului național.

Votul universal și chestia națională. Intrebat de un ziarist austriac, contele Batthyány Tivadar, aflător în Karlsbad, a spus că votul universal la noi, întocmai ca și în Austria, nu va izbuti să înlătore chestia națională dela discuția publică.

Firește că nu, dle conte. Tocmai pentru aceea îl cerem cu toată stăruința, pentru că parlamentul votului universal va pune chestia națională în discuția cea adevărată, obiectivă și ducătoare la soluția dreaptă, în vreme ce parlamentul de rasă de azi discută chestia asta numai spre a o invenina și spre a mări antagonismul național.

Armonia duloasă bănuie iarăș în sânul coaliției. În cercul Careilor mari partidul poporan (catholic) a pus un candidat în persoana lui Szabó Albert împotriva candidatului kossuthist Papp Béia. Partidul acesta combate cu argumentele antisemitismului și se afirmă că ar fi făcut chiar alianță cu românii din acele părți. Acțiunea aceasta a stârnit mare amărăciune în sânul kossuthiștilor. Ziarul lor oficial »Budapest« atacă pe poporani cu violență. El îi acuză că vor să câștige mandatul cu mijloace necinstite, cu bani. Cu alte cuvinte, kossuthiștii sunt supărați pentru că »poporani« îi copiază.

Teroarea dela Beiuș.

Dupăcum era de prevăzut la Beiuș administrația ungurească desfășoară o teroare nemaipomenită pentru a zădărnici alegerea lui dr. V. Lucaciu. Iată, într'adevăr, telegrama pe care am primit-o Luni seara dela Beiuș:

Candidatul partidului național, V. Lucaciu, a străbătut ieri satele dintre Beiuș și Vașcău. Azi a umblat prin comunele din apropierea Vașcăului. Pretutindenea a fost primit cu o rară însuflețire. Terorismul administrației este însă colosal. Mulțimea de jandarmi caută să oprească orice contact între popor și conducători. In schimb agenții kossuthiști au toată libertatea, să abuzeze de orice mijloc de a teroriza și ademeni.

Deputații români au fost somați să vină și să poarte campania. In felul acesta, luptând cu toată energia, sunt speranțe de învingere.

Dr. I. Suciu.

Știri primite azi ne pun în poziție de a vesti următoarele:

Deputații dr. T. Mihali, dr. Aurel Novac, V. Demian, și dr. St. C. Pop au plecat din Budapesta la Beiuș, unde vor sta pe tot timpul campaniei electorale.

Ziarele maghiare fac caz mare din faptul, că românii cu durere pentru neam au luat la bătaie pe câțiva nemernici agenți kossuthiști (români) din Meziad și că la Brieni d'asemeni s'au încăierat și au rupt steagul lui Kardos. In acelaș timp denunță pe Nicolae Todan, Maxim Non și Ioan Todan, negustori în Vașcău, că au pus pe casă steag românesc.

Nu cumva presa ungurească ar pretinde ca românii de treabă să arboreze steagul ovreiului kossuthist?

Situația politică.

—
Incă un comunicat despre votul universal. — Iarăș un protest împotriva legii lui Apponyi. — Ieșirea sârbilor radicali din coaliția croată. — Articolul dlui Goldiș. — Cine-i popular. — Trebuința unei opoziții în Ungaria.

—
Incă un comunicat despre votul universal.

Guvernul vrea să repare impresia provocată de ultimul ei comunicat asupra votului universal. Atunci se spunea că noile alegeri pe baza reformei electorale vor avea loc peste aproape doi ani de zile. Comunicatul a produs atunci o indignare generală. Acuma guvernul spune că lucrările proiectului întârzie din pricina »marelui material al lucrărilor«. Guvernul însă »nu vrea să zăbovească într'adins prezentarea proiectului«. La toamnă se va prezintă întâi proiectele despre garanțiile constituției. Votul universal va forma ultimul popas în munca guvernului și atunci misiunea lui și a parlamentului este sfârșită.

Cu comunicatul acesta însă guvernul nu va liniști opinia publică.

Căci el nu spune decât ce știm și noi, că odată și odată își va sfârși »misiunea« și se va retrage, lucru pe care-l știm și noi.

Dar când? Aceasta nu se spune.

—
Incă un protest împotriva legii lui Apponyi.

Zilele trecute episcopia evanghelică reformată din Bichiș și-a ținut adunarea generală. In biserica asta sunt reprezentați în mare număr slovacii, locuitori în sudul Ungariei. Biserica reformată din Bichiș se compune aproape toată din slovaci. Puținii unguri au cercat să-și impuie însă limba lor în serviciul divin în biserica evanghelică. Faptul acesta a stârnit indignarea slovacilor. In sinodul lor parohial ei au res-

pins această încercare păstrând caracterul slovacesc al bisericii lor.

Chestiunea aceasta a fost pusă în discuția adunării diecezane. Adunarea însă a aprobat hotărîrea sinodului parohial și astfel slujba bisericească în Bichiș va rămânea tot slovacă.

A doua chestiune a fost lex Apponyi. Mai mulți membri au propus ca adunarea să protesteze împotriva acestei legi vătămătoare autonomiei bisericești

O discuție vie s'a încins. O seamă de patrioți au cercat să zădărnicească votarea protestului, dar nu au izbutit. Cu majoritate covârșitoare, *protestul s'a votat*, întrunind 18 voturi contra 6, adică abia a patra parte a adunării a votat contra. Bravilor slovaci li-se cuvine toată lauda pentru curajul și hotărîrea lor.

Hotărîrea aceasta a stârnit natural protestele furioase ale presei șoviniste din Arad. De altcum să prea poate ca atitudinea diecezei evanghelice se mai aibă urmări.

—
Ieșirea sârbilor radicali din coaliția croată.

O sciziune s'a produs în sinul coaliției sârbo-croate. In ultima ședință a comitetului coaliției deputații sârbo-radicali au dat cetire unei declarații spunând că o neînțelegere cu partidul independent sârbesc îi silește să părăsească coaliția *fără a renunța însă la principiile coaliției*. Presa ungurească jubilează pentru evenimentul acesta. Bucuria ei este însă exagerată, căci numărul deputaților ieșiți din coaliție nu-i mare.

—
De nou vice-ban al Croației va fi numit probabil profesorul universitar dr. Egersdorfer.

—
Articolul dlui Goldiș.

DI Vasile Goldiș, deputatul Radnei, publică într'un ziar unguresc din Arad un articol intitulat: »Partidul naționalităților și opinia publică ungurească«. Dăm aici în rezumat expunerile dsale:

Individualismul.

I.

Un proverb popular spune că »orice om își are filozofia lui«. Se înțelege dela sine, că prin aceasta nu înseamnă că orice om e filozof — departe de așa ceva —, dar că ori și cine are un fel al său particular de a înțelege lumea și niște principii anumite de a se purta în atât de număroasele și feluritele împrejurări ale vieții.

Dar chiar luată în acest înțeles, zicătoarea aceasta — ca mai toate zicătorile — nu este totdeauna adevărată; căci, afară de oameni cari sunt în stare să aibă ideile și convingerile lor proprii, sunt mulți — foarte mulți chiar — cari primesc fără control ideile altora și le imitează până și felul lor de purtare. Acești oameni sunt niște simpli automați sau, dupăcum spune Goethe, niște »păpuși«.

Un merit al individualismului este și acela de a ne învăța să nu judecăm niciodată cu capul altuia și să nu imităm orbește pe alții. Cu alte cuvinte, să cauți să rămâi tu, în ori și ce împrejurări te-ai afla.

Se poate vedea de-aici că individualismul se adresează numai oamenilor inteligenți; căci aceia cari nu sunt, ori cât ar căuta să se emancipeze de sub tutela socială, nu vor izbuti. In aceste cazuri voința nu este de-ajuns, dacă nu este însoțită și de inteligență.

Să ne ferim, spun individualiștii, de a deveni sclavii tradiției sau, după cum spune Emerson, »niciodată să nu ne lăsăm a fi încătușați de

trecut, fie în faptele noastre, fie în ideile noastre«. Și dacă avem în vedere cât de mizoneistă este societatea și cât de adânc sunt înrădăcinate în ea credințele și obiceiurile învechite, — ne vom da seama ușor cât de greu este de practicat poava marelui cugetător american.

Adesea este destul ca cineva să nu se poarte la fel cu aceia în mijlocul cărora trăiește, pentru ca mulțimea vulgară să-l numească nebun. Și când te gândești că el este poate cel mai cu minte!...

Căci mulțimei stupide i-se pare atât de straniu un fel particular de a te conduce, încât nu poate socoti ca om cu mintea întregă pe cel care nu e la fel cu ea. Așa se explică de ce aproape toți oamenii mari au fost socotiți de către societatea, în care au fost osândiți să-și petreacă viața, ca nebuni sau, în cazul cel mai favorabil, ca »scriințiți«. — Exemple s'ar putea da chiar dela noi; dar... nomina odiosa.

»Originalitatea, iată ce ne înspăimântă. Fără să ne dăm seama, noi toți suntem, mai mult sau mai puțin, animale rutinare ce străbat mereu aceeaș potecă bătătorită. Orice cale nouă ne înfricoșează; presimțim prăpăstii necunoscute și nu voim să înaintăm. Mereu avem nevoie de acelaș orizont; baljocorim sau ne irităm împotriva a tot ce este nou... Indatăce o personalitate nouă se manifestă, neîncrederea și spaima ne cuprind; suntem întocmai ca unii cai năvăși, cari se ridică în două picioare dinaintea unui arbor căzut deacurmezișul drumului, fiindcă nu-și explică natura nici cauza acestui obstacol și, de altfel, nici nu caută să și-o explice«. (Emile Zola).

II.

Descartes scria, din Olanda, unui prietin, că »se plimbă printre oameni ca printre niște arbori«. Individualismul admite în totul această nepăsare disprețuitoare față de oameni. El spune că cel mai bun lucru este să-ți concentrezi viața cât se poate mai mult în tine și să socotești pe oameni ca simple obiecte.

Admisă în mod absolut, această povață este nedreaptă și chiar absurdă; în parte însă, conține o mare porțiune de adevăr.

Judecând drept, numărul oamenilor de a căror părere trebuie să ții socoteală, este relativ restrins. Acum că-i vei considera ca obiecte sau ca altceva, aceasta este altă socoteală. Inșă cece nu trebuie să facem, este să nu căutăm niciodată să-i utilizăm pentru satisfacerea scopurilor noastre curat egoiste.

Schopenhauer tocmai prin aceasta păcătuiește. Aforismele sale pentru înțelepciunea în viață se pot socoti ca manualul prefectului individualist. Toate povețele ce-ți dă nu ținesc la altceva de cât la folosul tău însuși. El te învață cum să te porți ba să-ți fie bine; iar cât despre ceilalți, nici vorbă.

Adevărul e că altruismul se reduce, în cele din urmă, la o chestiune de temperament. Este o copilărie să crezi că dintr'un egoist din naștere reușești vre-odată să faci un altruist. Să fi mulțumit când vei izbuti măcar să-l faci nevătămător altora; cu alte cuvinte, să nu-i pretinzi ca să-i ajute, ci numai să-l împiedeci ca să-i vatăme.

Un altul care a profestat ideea celui mai extrem individualism, și celui mai crud totdeodată, este Nietzsche. Pentru el, individul era totul și

La încheierea compromisului în anul 1867 toate chestiile mari au fost deslegate în linii generale și dimpreună cu ele și chestia națională. Dacă guvernul înaintă pe baza începută atunci, azi chestia asta ar fi deslegată în mod definitiv. Dar venind primul ministru Coloman Tisza la putere, el a izbutit să infiltreze opiniei publice ungurești credința, că naționalitățile sunt dușmane unguirilor și că față cu ele nu trebuie respectate legile și dreptul ci forța brutală. În felul acesta el a izbutit să dobândească concursul unguirilor din cercurile naționalităților și să-și formeze din acele cercuri o majoritate docilă.

Coaliția continuă politica lui Tisza. Ea nu realizează nimic din făgăduielile ei și afirmă în fața opiniei publice ungurești că naționalitățile sunt vrășmașe unguirilor. Tot minciuni. Opinia publică ungurească nu este în măsură de a-și forma convingere obiectivă în marea chestiune națională. Neajunsul cel mai mare este că partidul național nu are un ziar unguresc.

Arătând punctele cardinale ale programului naționalităților, întrebă: care unguir bun nu ar aprobă toate desideratele acestea? Dar afară de punctele acestea, partidul nostru mai vrea și deslegarea cinstită a chestiei naționale. În chestia națională, propriu zisă, programul nostru se poate rezuma astfel: *Fiecare popor să se cultive în limba lui, să fie administrat și să fie judecat în limba lui.*

Desideratul acesta nu înseamnă bucătăjirea țării, nu înseamnă contestarea egemoniei firești a poporului unguresc, nu va să zică nici Chlopy dupăcum vreau să amăgească clasele istorice feudale pe unguirii atât de creduli.

Programul acesta dimpotrivă înseamnă realizarea dreptului, echității, adevărului, înseamnă respectarea legii veșnice a evoluției firești. În locul politicii de retragere (din partea unguirilor) el înseamnă politica înțelegerii și a unirii, dar în același timp el înseamnă falimentul claselor conducătoare istorice și înseamnă domnia poporului în locul domniei celor zece mii din sus. Aceasta este ceea ce doresc eu din tot sufletul și din toată inima mea și pentru voi lupta până la sfârșitul vieții mele.

Cine-i popular?

Anunțasem că în Budapesta s'a convocat pe ziua de 18 l. c. congresul diurniștilor. La deschiderea congresului s'a dat citire mai multor telegrame de aderență. Cea dintâi avea următorul text:

Regret că nu pot azista la adunarea D-voastră. Sprijinesc mișcarea D-v. pentru îmbunătățirea condiției D-v. sociale. Milan Hodza.

ca să se desvolte, să devie supra-om, admitea că orice mijloc este permis. Ca ironie a soartei, e de remarcă, că acest nenorocit filosof, care susținea o doctrină atât de crudă, în viața lui privată era de o blândețe, de o părere rară.

Tot la Nietzsche s'a mai observat următorul fapt curios. Se știe cât de mare dușman, a fost el al muzicii lui Wagner, și cu toate acestea, după ce a înnebunit, în micile perioade de luciditate, se așeza la clavier și cânta bucăți numai din muzica lui Wagner.

Se poate socoti ca individualistă și morala lui Epicur, deoarece nu ținea decât la binele, la folosul personal. Și acest mare filozof, care ridicase egoismul la înălțimea unui principiu, — în viața sa a fost foarte altruist, lucru recunoscut chiar de către dușmanii săi. Faptul acesta este cu atât mai straniu cu cât de obicei în viața de toate zilele se petrece tocmai contrariul.

Un personaj din »Magda«, frumoasa piesă a lui Sudermann, spune în mod sentențios că »nimeni nu trebuie să trăiască pentru sine«.

Când vezi ce se petrece în viața de toate zilele, când vezi că deseori omul față de om este mai mult decât lup, — îți este greu să nu surizi la auzul unor asemenea sentințe.

Când n'am ajuns deja nici în acel stadiu, în care ori și cine să fie răsplătit după meritele sale, nu este oare copilăresc să pretindem ca nimeni să nu trăiască pentru sine?

III.

Intocmai ca și sistemele filozofice, individualismul are multe principii pline de adevăr și de dreptate. Astfel este povăța lui Alfred de Vigny:

Telegrama deputatului a fost primită cu vii aplauze și ovații. Dimpotrivă când s'a dat citire unei scrisori a contelui Battyány Tivadar, toți au izbucnit în strigăte de indignare:

— Nu ne trebuie conte cu barba mare!

— Vrea să strice și organizarea noastră (dupăcum a stricat-o pe a Ceferiștilor, punându-se președinte). Sgomotul și vociferările nu conțineau. Propunerea președintelui de a i-se trimite din politeță o adresă de mulțumită a stârnit o adevărată furtună și ședința a trebuit să fie suspendată pe 10 minute. Abia la redeschiderea ședinței, liniștea s'a restabilit și desbaterile s'au continuat.

»Trebuința unei opoziții în Ungaria«.

Deputatul Vázsonyi Vilmos publică în »N. Fr. Pr.« un articol asupra chestiunii de mai sus. Pe timpul luptei opoziției ungurești împotriva regimului Tisza și Fejérváry, Vázsonyi încă a fost în rândurile cele dintâi ale opoziției coalizate. Ajungând însă la putere, el s'a desgustat de aspectul de azi al coaliției și păstrează o atitudine de opoziție intermitentă față cu guvern. Declarațiile sale ca ale unui fost tovarăș al coaliției produc multă senzație în lumea politică.

Coaliția, zice Vázsonyi, a fost o formație făcută pentru timp de războiu care însă pe timp de pace nu mai poate trăi. Ceea ce pe timp de războiu a fost o virtute, unirea mai multor partide cu program deosebit, acum înseamnă un act de părăsire de principii. Din lupta inscenată cu atâtea lozince strălucite și jertfe atât de mari nu a rezultat decât restabilirea vechiului partid liberal dar fără liberalism. Cei mai guralivi membri ai partidului kossuthist din Budapesta sunt tocmai acei cari acum câțiva ani erau cei mai buni mameluci. Coaliția azi nu mai este scutul ci primejdia constituției. Un parlament, unde afară de reprezentanții naționalităților, cari nu s'buni decât pentru a se putea mântui patria cu prețuri foarte reduse măcar odată pe săptămână, nu se află decât zece opozanți, este ruinul vieții constituționale. Partidele cu programe deosebite se unesc într'un singur punct, acela de a nimici orice mișcare de opoziție. Aluziunea cea mai neînsemnată, cea mai ușoară înțepătură care-i atinge, este o tradare de patrie. Cine le face opoziție este un lefegiu austriac.

Vázsonyi își încheie expunerile declarând că »țara asta are nevoie de o nouă constelație de

»Să-ți desparți vieța poetică de vieța politică« sau mai bine zis, să-ți desparți adevărata vieță sufletească — vieța intelectuală și sentimentală — de vieța externă și socială.

Cât de mare contrast se observă adesea între aceste două vieți! Și ce de multeori sub masca veseliei, se ascunde un suflet chinuit sau mortificat!

Zimmermann, în celebra sa scriere »Despre singurătate«, povestește următorul caz interesant:

»Într'o zi un bolnav se prezintă unui doctor din Paris, întrebându-l ce doctorie să întrebuințeze, pentru a se lecu de niște accese de neagră melancolie: »Du-te la comedia italiană, și răspunde doctorul; ar trebui ca melancolia să fie adânc înrădăcinată în sufletul dumitale, pentru că să nu-ți piară la auzul glumelor lui Carlin«. — »Ah! domnule — exclamă bolnavul — Carlin despre care îmi vorbești, sunt chiar eu în persoană! Inveslesc pe alții, fără ca eu să mă pot înveseli!«

Dar afară de acest caz precum și de altele la fel, cari intră în domeniul patologiei, cât de multe nu sunt acelea în cari tristețea ascunsă sub masca veseliei este pricinuită de cauze binecuvântate! Să te plângi? La ce bun? Unii s'ar bucura, alții ar sta nepăsători. De aceea cel mai bun lucru este să nu te plângi niciodată. La urma urmei, aceasta este și chestie de mândrie. Să urmezi povăța lui Goethe, adevărată să nu te lași niciodată a fi doborât de o durere și nici să o dai în vileag.

Iar în ceea ce privește lumea gândurilor, de care mintea ta e stăpânită, să nu o descoperi la

partid, de o opoziție mai mult decât ori când. Nădejdea asta însă nu se va înfăptui curând, că procesul de trezire și tendința clericală îndreptată orașelor trebuie să mai facă progrese pentru că însăși să se deschidă ochii oamenilor de bună credință.

Guvernul face concesii croaților.

Speriat și înfricat de grandioasa mișcare națională croată, guvernul a hotărât s'o domolească prin concesii.

Iată ce le făgăduiește un comunicat oficial:

În luna lui Iulie guvernul a stabilit în înțelegere cu banul amănuntele politicii sale croate.

Pe căile ferate croate guvernul va aplica după puțină numai funcționari croați. La cursul pentru funcționari ceferiști se vor primi în loc de 12 bursieri, ca până acuma 30 de bursieri croați.

În bugetul anului viitor se vor înscrie cheltuielile pentru un curs special croat pentru instrucția ceferiștilor croați.

Tot în bugetul anului viitor se va înscrie cheltuiala unei secțiuni croate la ministerul de agricultură.

Dar oare croații se vor mulțumi cu aceste concesii. Nu credem, căci ceea ce cer ei e mai mult: limba croată oficială la căile ferate.

Din România.

Influența României în Balcani. Se telegrafiază din Viena »Universului«:

Ziarul »Piccolo« din Triest află din Viena că nu poate fi străină curentului ostil Greciei, produs în politica orientală, România, care a știut să tragă de partea ei guvernul turcesc, când puterile erau iritate mai cu seamă de atitudinea intransigentă a patriarhiei ecumenice. Chiar și schimbării sentimentelor Turciei față de Bulgaria, trebuie să i-se caute origina în influența română, care, având tot interesul să mențină politica românească în perfect acord cu cea bulgară, a izbutit, puțin câte puțin, să distrugă în guvernul turci o bună parte a prevențiilor nutrite de ei până acum de curând contra Bulgariei.

Poate că nu sunt cu totul lipsite de interes aceste considerațiuni, în ajutorul întreprinderii de

ori și cine. »Nu arunca mărgăritare în cocina de porci«.

Dacă ideile tale sunt prea înaintate și dacă ai naivitatea și neprevăderea să ți-le dai pe față, ești expus de multeori să fii socotit ca »om periculos« sau, în orice caz, ca suspect. Cine oare le-ar lua în seamă?

Am găsit într'o scriere a lui Schopenhauer o comparație foarte plastică. Un om deștept — spune mușcătorul filozof — în mijlocul unui mare număr de proști, este în tocmai ca un ceasornic ce merge bine, într'un oraș în care toate ceasornicile merg înapoi. Dupăcum e firesc, orașenii vor crede că ele merg bine, fiindcă sunt mai multe, și prin urmare, după mersul lor se vor călăuzi.

Cu cât un om este mai superior, cu atât are mai puțină înrăurire asupra mulțimii; căci distanța între mentalitatea lui și mentalitatea ei este prea mare. »Oamenii prea superiori epocii în care trăiesc n'au de obicei nici o influență asupra-i; căci distanța este prea mare«.

Acelaș lucru trebuie să-l fi înțeles și Emil Faguet, când a spus că »marii scriitori sunt contemporanii viitorului«.

IV.

Desgustul ce simt unii oameni superiori, față de societatea omenească, este de multeori rezultat din contrastul dintre delicatețea simțirii lor și brutalitatea loviturilor ce au primit din partea membrilor ei.

Pătrunși fiind, pe deoparte, de vanitatea aspirațiilor omenești; scârbiți fiind, pe de alta, de cruzimile și meschinăria de cari lupta socială

el cum să-i plângi năcurile tale, cum să te ajute?

Și acestea se repetă zilnic, însă până când numai bunul Dumnezeu mai știe. Eugen Nyéki.

• Sfârșitul politicii naționaliste?

»Budapesti Hirlap« în numărul său de Duminică se ocupă la »Valurile politice« cu politica naționalităților din incidentul dărei de seamă a deputatului dr. Iuliu Maniu.

Iată ce scrie între altele dl Jancsó:

»Deputații naționaliști folosesc scurtul timp liber, care urmează după seceriș, ca să învie în cercurile lor electorale cu dări de seamă agitatorice politica naționalistă, care nu numai stă să apună, dar se poate spune, că e deja adormită. Pentru că politica naționalistă numai în ochii laicilor apare un lucru vital. În realitate este o astfel de stare sufletească provocată artificial, care s'ar nimici în scurt timp fără aplicarea de mijloace agitatorice mai intensive. Optzeci de procente ale naționalităților din țară — chiar și între români — sunt absolut indiferente cel puțin față cu a treia parte din punctele programului naționalist. Pentru că aceste programe politice nu cuprind aspirațiile și necesitățile lor, ci pe ale inteligenței naționaliste, care e atât de neînsemnată ca număr.

»Actualii conducători ai politicii naționaliste cred, că au aflat nu numai punctul lui Arhimede, cu care pot să răstoarne statul național maghiar, ci și mijlocul agitatoric cu succes, cu aplicarea dibace a căruia pot să câștige și partea cea mare a poporului, până acum indiferent cu desăvârșire. Acest punct al lui Arhimede însă nu l'a descoperit prevederea politică a lor — ci Kristóffy, inventatorul sufragiului universal.

»Iuliu Maniu, împreună cu Aurel Vlad, a declarat, că partidul naționalist se va pune la toamnă neapărat pe acel punct al lui Arhimede, de pe care se poate răsturna cu siguranță statul național maghiar cu ajutorul agitației și al obstrucției. Ori, vorbind fără figuri, partidul naționalist la toamnă nu va lăsa să treacă în cameră nici un proiect de lege, până ce guvernul nu va prezenta proiectul despre sufragiul universal. Natural nici unul nu spune, că ce are de gând să facă partidul național, dacă guvernul ar prezenta acest proiect? Nu spun. Noi însă știm. I-s'ar împotrivi cu încăpăținare și cu patimă, căci ei ar voi să facă dreptul de vot obșlesc ceva mai altfel și decât acela, pe care l'ar fi făcut Kristóffy. Așa, că maghiarii peste tot să nu aibă drept de vot, ori cel mult numai atâta, ca cavântul lor să nu se poată auzi altfel, decât ca al unei pitice minorități (!?)«.

După ce îndeamnă pe naționaliști să obsrueze, ca astfel opinia maghiară să se poată convinge de pericolul tendințelor naționaliste, dl Jancsó continuă astfel:

»Căci nu se este permis, să uităm, că și între cei mai serioși politicieni ai noștri sunt mulți, cari nu au considerat și consideră numai ca șovinism exagerat, ci și ca greșeală politică orice tendință din partea maghiară, al cărei scop este: delăturarea politicii naționaliste din toate forurile vieții publice. Sunt foarte mulți între politicienii noștri conducători și încă fără excepție în toate partidele, cari nu cunosc din experiența vieții tendințele naționaliștilor și pe acei indivizi, cari privesc aceste tendințe ca izvor de venit, ba în nenumărate cazuri le privesc direct de căpătuire«.

Iată concluziunile, la cari ajunge marele prieten al nostru:

»O obstrucțiune deschisă și sinceră până la brutalitate a naționaliștilor i-ar convinge de greșeala lor pe aderenții acestei credințe. Și îndatăce va fi generală convingerea între maghiari că în politica naționalistă nu există nici un grăunte de loialitate presupusă, atunci nimic nu se va opune, ca să fie dominantă ideea, pe care până acum au urgit-o pușini — așa zicând numai specialiștii chestiei — și al cărei cuprins e următorul: societatea maghiară și statul trebuie să și concen-

treze toate puterile pentru dripirea tendințelor naționaliste. Și dacă această convingere va fi nu numai generală, ci va fi și motorul fiecărei acțiuni politice naționale maghiare, atunci politica naționalistă va dispărea înfrântă de pe toate terenurile vieții publice maghiare, după o luptă cu mult mai scurtă, decât cum cred mulți. Lupta însă trebuie să o purtăm. Obstrucția naționaliștilor o va provoca și nouă nu nu e permis să ne dăm la o parte. Să ne cugetăm, că garanța cea mai puternică a păcii a fost totdeauna lupta purtată cu succes«.

S'a gătat. Deputații naționaliști au pus-o de mămăligă — în fața doveditelor afirmări ale dlui Jancsó. Românii și cu toate celelalte naționalități se vor ascunde în fundul pământului de groza amenințărilor maghiare.

Doamne, câtă depărtare dela teorie până la viață. Dl Jancsó cu teoriile d-sale nu va amuși niciodată manifestațiunile noastre românești, politice ori culturale. Imbete și pe mai departe opinia maghiară cu vorbe și îndemne-o la lupta de estirpare împotriva noastră. După cum dănsul dorește obstrucția naționaliștilor pe toamnă, pe care de altcum n'a promis o dl Iuliu Maniu, tot atât de mult le așteptăm și noi lupta reacționară, căci din aceasta, suntem siguri, noi vom ieși întăriți.

Așteptăm așadară în liniște.

Din străinătate.

Sturdza și Bülow.

Președintele consiliului de miniștrii al României, dl D. Sturdza a avut în 19 l. c. o întrevedere cu cancelarul imperiului german, prințul Bülow în Norderney. Ministrul român a sosit Sâmbătă acolo. Bülow l-a chemat a doua zi la o întrevedere și l-a invitat și la dejun. Ziarul german bine informat »Berliner Tagblatt« scrie despre această întrevedere următoarele:

E lucrul cel mai probabil, că cei doi bărbați de stat au vorbit mai mult despre legăturile economice-financiare ale Germaniei și României. Discuția a urmat mai ales în jurul împrumuturilor române din Germania și chestia exploataării petrolului din România. S'a zis că relațiile financiare între cele două state nu ar fi tocmai limpezi. Despre un asemenea conflict nu știm nimic. Nici în cercuri bine informate nu se crede în posibilitatea răcirii relațiilor economice dintre România și Germania.

Neapărat, că Bülow și Sturdza au atins și chestia macedoneană, dar chestia aceasta împoartă România mai puțin decât partea economică.

Franța în Maroc.

Un atac nou. Indigenii marocani au atacat din nou Casablanca în 18 August. Lupta s'a început dimineața la șapte și a durat până la amiază. Linia de bătălie e de șase kilometri de lungă. Trupele franceze au rămas câțva timp în tabără, apărându-se de acolo; un detașament a ieșit apoi din șanțuri fiind susținut și de bastimentul de războiu »Loire«, care a luat parte activă la luptă. Indigenii trăgeau ascunși și apărați de pietre etc. asupra francezilor. Sosind ajutoare franceze cabilii au bătut în retragere. Au căzut din ambele părți mai mulți inși morți și răniți, din partea francezilor mai puțini.

Sultanul dușman francezilor. Sultanul de Maroc a chemat în zilele trecute pe ulemi, șerifii și căpeteniile mai de frunte și a declarat înaintea tuturor, că Franța a

depășit limita legilor și el va începe o acțiune contra Franței. I-a somat apoi pe toți să plece la Fez și să protesteze, în numele lui, la legațiile marilor puteri semnatare, contra procedurii guvernului francez. Se svonește chiar că sultanul a plecat în fruntea unei armate marocane la Fez, să organizeze lupta contra Franței.

Neînțelegere între francezi și spanioli. Intre trupele spaniole și generalul comandant Drude s'au ivit mai multe neînțelegeri.

Rusia.

Luptele revoluționarilor. În Varșovia a avut loc alaltăieri o formală luptă de stradă între revoluționari și polițiști. Cincisprezece revoluționari au atacat trei agenți de poliție. Doi dintre polițiști au fost omorâți și unul rănit. Făptuitorii au fugit apoi cu automobilul.

Nou atentat contra țarului. Ziarele germane anunță, că împotriva țarului s'a plănuț un nou atentat. Curtea îngrijată a convins pe țar ca să meargă din Peterhof la Țarscoie-Selo, unde e mai sigur.

O nouă victimă a absolutismului. Contra guvernatorului districtului Osurget, Germolow, s'a comis un atentat cu bomba. Germolow era tocmai cu nevastă-sa; amândoi au fost răniți. Atentatorii au primit pe miliție, care sosea la fața locului, cu salve de revolver și pușcă. Un trecător a fost nimerit mortal, altul rănit ușor. Patru dintre făptuitorii au fost prinși. Atentatul a avut loc lângă biserică, unde se oficia tocmai serviciul divin. În public era o panică mare. O persoană a murit lovită de dambă, imediat.

Reprezentațiunile dlui Bârsan.

Reprezentațiunile teatrale ale dlui Z. Bârsan, date Sâmbătă și Duminică în »Casa națională« au reușit în general bine.

Piesele din seara întâie: »Sacrificiul«, »Cântecul cocoșului« și »Furtuna casnică«, au plăcut mult.

În »Sacrificiul« dl Bârsan în rolul lui Don Pedro a dat dovadă de talentul său. »Sacrificiul« e o dramă psihologică puternică, pe care însă publicul nostru cu greu o poate pricepe.

Comedia »Cântecul cocoșului« se susține prin rolul unchiului, atât de excelent redat de dl Meșederu. În »Furtuna casnică« a excelat doamna Olimpia Bârsan în rolul femeii arțăgoase și certărețe.

Din programul serei a doua (»Prietenul«, »Capriciul unui tată« și »Nervosul«) au plăcut cele două comedii. Drama »Prietenul« e piesă bună și a fost bine jucată, dar la noi nu e înțeleasă. Comedia »Nervosul« are cusurul, că se termină prea brusc, căutând efectul prin un comic de situație, care pe scenă și la sfârșitul piesei jenează.

Prestațiunile artiștilor noștri, cari țin cont de cultura dramatică a publicului românesc, au satisfăcut în general pretensiunile noastre. Iar dacă publicul s'ar fi prezentat în număr mai mare, jocul artiștilor ar fi fost mai animat și mai cu efect.

S'au făcut reproșuri, că publicul n'a fost avizat. E adevărat. Publicului nostru nu-i e de ajuns să ia cunoștință din ziar și dela cunoscuți, că atunci și atunci va fi teatru românesc, ci trebuie să fie special invitat fiecare particular. Ne-am deprins așa. Dar va trebui să ne desvătăm și să facem ca străinii: să sprijinim fără multe îndemnuri orice manifestare culturală și artistică a noastră, căci numai așa vom putea propăși.

Înainte de dejun, dacă beai un jumătate de poc al de apă amară o o o

Igmândi alui Schmidthauer,

stomacul neregulat îl aduce în ordine în decurs de 2-3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac, intestine și de sânge, tot așa în contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, galbinare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comandă se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se poate căpăta în fiecare farmacie mare.

bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50 fil.; să nu se confunde cu altă apă amară.

E greu începutul. E grea spargerea gheței și dintr-o parte și din alta. E plin de spini drumul dlui Bârsan, dar cu timpul vor răsări flori pe urma pașilor lui.

Acesta este gândul, care îl îmbărbătează, care îi dă curaj în fiecare clipă, nelăsându-l să cadă în decepțiune. Și acesta este îndemnul, care va pune începuturile artei dramatice pe plaiurile noastre.

Suntem datori așadar să-i sprijinim intențiile artistului nostru și să ne dăm seamă că sprijinindu-i turneul, grăbim sălășluirea artei dramatice între noi. Iar folosul acestei arte în propășirea noastră culturală îl știm cu toții.

De sigur, că proximele reprezentații teatrale ale lui Bârsan la Arad vor obține un succes și mai mare, atât moral cât și material.

Mâine, Joi seara, dl Bârsan va juca cu trupa sa la Lipova. Dela Lipova va merge la Oravița și de acolo la Dej.

Mișcarea culturală.

Turneul Z. Bârsan.

La Lipova. Dl Z. Bârsan cu trupa sa va da în 22 August st. n. o reprezentațiune teatrală la Lipova.

La Dej. Dl Zaharie Bârsan va da cu trupa sa în 28 August reprezentații teatrale la Dej, (nu la Lipova unde va fi în 22 August).

La Caransebeș. Un fapt ciudat: În turneul său Z. Bârsan n'a atins Caransebeșul, deși aici avem o seamă frumoasă de cărturari. «Renașterea» se întreabă mirată de cauza acestei ocoliri. Iată ce spune:

«Căru fapt să atribuim împrejurarea că Caransebeșul — capitala diecezei — a fost lăsat afară din programa turneului său? Nu credem, ca dl Bârsan să nu aibe cunoștință că vestitul nostru Caransebeș încă tot mai există pe fața pământului, ci mai verosimil e, că cunoaște prea bine împrejurările din Caransebeș, cari nu prea miroasă a busuioac.

O palmă mai binemeritată decât aceasta nu putea să capete inteligența din Caransebeș, nici să o fie căutat cu lumânarea.

Cuvintele acestea dovedesc încă odată cece am mai spus, anume că întreg Carașul este bolnav. Un șir întreg de fapte dovedește aceasta. Ne doare inima când vedem cum granița ajunsă să fie stăpânită de un aventurier și arivist politic, alunecă tot mai repede pe panta ticăloșiei și a pierzării. Și nimeni să nu se găsească să o oprească pe povârnișul acesta?

Desp. Năsăud al «Asociațiunii» a convocat adunarea cercuală — pe 25 August a. c. Durere însă, că o ține în sala de conferințe dela gimnaziu — scrie «Revista Bistriței» — căci prin aceasta se dovedește, că e o adunare de forme birocratică, incunjurând adevăratul scop de a propaga cultură în mijlocul poporului. Năsăudul are legături bune cu trenul pe valea Someșului în sus și în jos și trebuie să iasă adunarea cel puțin în una dintre comunele cu stații de tren. Sperăm, că comitetul ce se va alege va desvolda o altă activitate.

SOCIALE.

Arta la noi.

Popor sărac în bani și 'n cultură, suntem încă destul de departe de a putea adăposti și arta românească așa, dupăcum s'ar cuveni. Când ai să muncești din greu ca să-ți rămână ce ai câștigat dela părinți, când timpurile sunt atât de vitrege, încât nu îngăduie să agonisești ceva și să și lupți pe toată linia, muzele rămân departe. Căci lor le place pacea...

Vorbesc de noi, de românii din Ungaria; frații noștri de dincolo și-au putut croi un viitor mai bun. Arta la ei are un Grigorescu, care face fală numelui românesc și în străinătate. Acolo în țară răsare un soare mai blând, razele lui încălzesc mai tare. Aici la noi arta română e ținută în cătușe aproape tot atât de grele, ca alte ramuri ale culturii noastre naționale. Amintim numai diferitele greutăți ce le întimpină artiștii noștri, când

cer concesiile dela autorități. S'a întâmplat chiar, că această concesiune să fie refuzată.

Deși cu greu, arta la noi a început însă să se desvolute binișor. Și e natural. Ca toate popoarele romanice, avem frumoase calități artistice, românul e născut poet și artist, tocmai ca italianul sau francezul. Avem un instinct, care ne conduce, cu ochii închiși să fim, spre artă; firea vioaie și impresionabilă a românului cere însăși să se pronunțe: să plângă, când o doare ceva, și să rădă și cânte de bucurie.

Cea mai clasică dovadă a puterii artistice, care e ascunsă în român, e ciobănașul păscând oițele cântând din fluer. El e un poet mic; firea lui blajină caută să pătrundă natura, care-l împresoară, sufletul lui bun cearcă a înțelege oițele, cari pasc blânde și încrezătoare în jurul lui; iar toată starea lui sufletească, tot-tot ce gândește și simte, se reoglindește frumos și lin, duios și pătrunzător în cântecul fluerașului.

Deci fie împrejurările cât de reie, firea cere ce e a ei, — și firei nu-i poți refuza nimic. Muzica, la care noi românii ținem atât de mult, că e rar popor, care să producă atâtea cântece populare, ca noi, e arta, care la noi s'a desvolut mai frumos. În Bănat, acest cuib al cântului românesc, aproape fiecare comună frunțase are câte o reuniune de cântări, un cor; în câteva orașe centre ale românismului avem reuniuni de muzică mari, cu un trecut frumos: cele din Sibiu, Brașov și Lugoj au secerat lauri și în țară. Și dacă până acum nici nu s'au mai format societăți la fel cu acestea, ne putem totuși mângăia, că măcar cântarea română începe a fi apreciată. Să-mi ridic însă ochii la o operă românească, nu cutez; m'as mulțumi să urmăresc deocamdată calea apucată; căci reuniunile de muzică sunt lăcașuri sigure ale artei, ele dau creștere artistică multora, cari au talent; din sânul lor s'ar putea ridica mai târziu un compozitor român mai de seamă. Și oare o reuniune, cum e a lui Vidu, Dima și cum poate fi a lui Bena, nu aduce fală artei române?

Teatrul e în formare. E un început foarte greu, căci aici mijloacele noastre materiale nu sunt îndestulătoare. Aici e piedeca cea mai mare: căci până nu vom avea cel puțin un teatru stabil, o clădire de piatră cu o scenă încăpătoare, Thalia română e nevoită să-și caute refugiu nesigur dintr'un oraș într'altul.

Societatea de teatru, pe care o avem, face cede drept ispravă; ar fi însă de dorit, ca ea să fie condusă de un spirit mai energic, mai întreprinzător. Trebuie să ne bucurăm însă și de succesul de până acum a trupei lui Bârsan, care în multe orașele românești a făcut să reînvie nu numai interesul pentru arta românească, ci a adus servicii chiar ideii culturii noastre naționale. El se luptă cu greutățile cele mai mari, cele mai elementare. Dacă nu-l sprijinim, înseamnă un indiferentism detestabil; când auzim că lumea românească în câte vr'un orașel — cum e Dobra mică și săracă — îl primește cu însuflețire, ne bucurăm, fiindcă serbătorind pe Bârsan ea nu înalță numai pe apostolul artei, ci și a culturii noastre naționale. Iar când vedem un interes, greu de urnit din loc, hotarnic cu indiferentismul, — cum am văzut și în Arad în zilele trecute, ne doare...

Doar cu încetul vom ajunge la gradul de cultură națională, când arta română va afla un razim mai puternic în societatea noastră. Acum ei încă mult de îndreptat; ori cât am dori, nu putem lauda, decât pe acei, cari merită.

Mir. R.

Aforisme de Goethe.

Adevărul german se pune în evidență prin cultura sa variată și unitatea caracterului său.

Biserica slăbește tot, de ce se atinge.

Ziua aparține erorii și greșelii; seria anilor relevă succesul și reușita.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 21 August n. 1907.

— **Știre personală.** Directorul nostru dl *Russa-Șirianu* a sosit ieri dimineața în Arad, venind din vilegiatură.

— **Cununie.** Doamna Emilia V. Albin din Cut, matrona română care a dat neamului doi fii bravi și greu loviți în luptele purtate în era memorandumului, anunță cununia fiicei sale Veluria cu dl Octavian N. Ciucian, un tiner și harnic comerciant în București. Cununia se va celebra în biserica din Cut, în ziua de 26 August v. Trimitem tinerei perechi sincere urări de bine.

— **Logodne.** Livia Pop și dr. Romul Boiță fidațați. Bădăcin, Dealul Țarinei 17 August!

— Sofia Burdan (Sinitea) și Ioan Sever Halmagian (Timișoara) logodiți. August 1907.

— Anunțăm cu plăcere logodna grațioasei d-soare Dora Vuia cu dl dr. Victor Bontescu, avocat în Hațeg.

Urăm tinerilor logodiți toate fericirile.

— **Deputatul Stefan Petrovici sâr-bătorit.** Joi seara — scrie «Drapelul» — inteligența română din Lugoj, (domni, doamne și domnișoare) s'a întrunit în otelul «Concordia» la cină comună pentru a petrece vre-o 2—3 ore în societatea dlui dr. Stefan Petrovici, deputat dietal, pe care de 6 luni nu l-am văzut în mijlocul nostru, fiind în temnița de stat dela Seghedin, pentru un articol din «Drapelul». Petrecerea a fost senină și voioasă. Dl dr. George Dobrin a strigat în numele tuturor un «Să trăiască!» pentru cel revenit în mijlocul nostru. Dl dr. Stefan Petrovici a mulțumit în cuvinte sincere, izvorite din o inimă emoționată de bucuria revederii, pentru participarea numeroasă în această seară a plăcutei reîn-tâlniri.

— **Primarul Vienei, Dr. Carol Lueger,** e iarăși bolnav. În zilele trecute a avut un acces mai grav al boalei, în urma căruia a leșinat. De atunci se simte slab, deși de când e în Brixen, în vilegiatură, se întremase.

— **Prințul moștenitor al Serbiei** a fost în Londra, unde a vizitat expoziția balcanică.

— **Emigrarea din Solnoc-Dobâca.** În cursul lunii Iulie au emigrat 194 de persoane, iar în cursul anului întreg au părăsit acest comitat 1947 de persoane.

— **Inmormântarea lui Ioachim.** Marele muzicant german, Iosif Ioachim, decedat în zilele trecute, a fost înmormântat cu pompă în Berlin. Împăratul Wilhelm era reprezentat printr'un adjutant al său, prieten al marelui muzicant. Au sosit deputațiile reuniunilor din țări îndepărtate. Si-criul era acoperit de nenumărate cununi.

— **Focul din Cacova.** Dl Toma Stanca ne scrie din Cacova că la focul petrecut acolo zilele trecute și descris de noi în unul din numerele trecute ale ziarului nostru, antistia comunală nu a fost neglijentă, ci și-a făcut datoria. În prezența protopretorelui Oraviței focul s'a localizat și s'a mântuit de 5 ori atâtea avere câtă s'a nimicit prin foc. Rectificăm cu plăcere, mai ales că primarul comunal este un om harnic, care la alegerile trecute de deputat a mers în fruntea alegătorilor, ducând steagul național la izbândă.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebrel: Cu inima frântă de durere aducem la cunoștință, că prea iubitul nostru tată, frate, socru, cumnat și unchiu *George Bogdan*, croitor, după grele suferințe a încetat din viață, Joi noaptea în 2/15 August a. c. în etate de 54 ani, în casa sa din Vadășzkürt Nr. 2. În mormântarea a fost Sâmbătă în 4/17 August d. a. la 4 ore, după ritul bisericeii ort. române. Fie-i țarina ușoară! Arad, 3/16 August 1907. Ana Vațian născ. Bogdan ca soră. Andrei Vațian preot, Florian Han inv. în pens. ca cumnați. Emilia Bogdan măr. Dabu, Traian Bogdan, Georgiu Bogdan, ca fiică și fii. Nicolae Dabu, pădurar, ca ginere și fiica sa Sofia, ca ne-

poată. Traian Vațian, preot și soția Ecaterina, Romul Vațian, preot și soția Sidonia, Iuliu Vațian și soția Elisa, Silvia Vațian și soțul său Georgiu Lupuț preot, Lucreția Vațian și soțul său Damaschin Medre preot, Vasile Vațian și soția sa Lucreția Neagota, Andrei Vațian, Aurel Vațian, Sever Vațian, Lucreția Han, Silvia Han, Emilia Han, Iulius Han și Petru Han, ca nepoți și nepoate. Trimitem celor rămași în durere condolențele noastre.

— **Desmințire.** Ziarul »Arad és Vidéke« a publicat în nrul său de ieri un articol despre turneul dlui Bârsan, afirmând o sumedenie de lucruri false despre mișcarea noastră teatrală. Ținem să desmințim aceste aserțiuni și în special afirmarea, că P. S. Sa dl episcop Ioan I. Papp ar fi oprit participarea la reprezentațiunile dlui Bârsan din cauza postului St.-Mării.

— **Sfințirea bisericii din Ciacova și adunarea generală a învățătorilor amânate.** O telegramă din Ciacova ne vestește că adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români dela școalele confesionale gr. ort. din dieceza Caransebeșului, care era convocată pe 15/28 și 16/29 Aug. a. c., când avea să se săvârșească și sfințirea bisericii de acolo, — se amână pe 8/21 Septembrie a. c.

— **Un ministru sud-slav în Austria.** În Austria se discută ideea de a să înființa un portofoliu nou: ministrul sud-slav. Candidații la acest portofoliu ar fi doi deputați sloveni: Ploj și Schusterschitz.

— **O interesantă invenție.** Presa din România a inserat mai zilele trecute o știre interesantă: aceea privitoare la invenția făcută de curând și destinată a răspândi în toate păturile sociale industria țesutului. E vorba de un război construit de D-șoara Marg. Miller-Verghy, directoră a școlii normale din Asilul Eiena-Doamna, București și brevetat sub numele de »Război perfecționat portativ « Statu-Palmă ».

Avantajele acestui război sunt următoarele: Ocupă un loc așa de mic încât poate figura atât într'un salon cât și în casa cea mai săracă; e ușor de se poate ridica într'o mână; costă numai 36 de lei și conține toate aparatele indispensabile țesutului, anume: aparat de făcut țevi, aparat de făcut ițe, urzitor, aparat pentru a văvădi, etc. Toate aceste aparate lipseau la războaiele sistem vechiu, trebuiau comandate aparte, ocupau un loc enorm și ridicau costul unei instalări de țesut la vre-o 200 lei.

Afară de aceasta, războiul fiind de fag, se poate lustrui în orice culoare, și ia aparența unei mobile de salon, la nevoie. De exemplu, războiul Statu-Palmă al M. S. Regina e lustruit ca mahonul, al A. S. Prințesa Elisabeta e alb împodobit cu albastru etc. — Războaiele mai simple pentru școli și ateliere sunt în culoare de nuc lustruit. Diferite autorități, Administrația Domeniilor Coroanei, Școala de Sericicultură și »Țesătoria« etc. au comandat mulțime de aceste războaie pentru ateliere și școli rurale și se poate prevedea timpul când fiecare școală rurală va avea ca material didactic unul din aceste aparate, pe care se țese actualmente în școala normală din asil pânză, borangic, inșor, mătase, stoffe de rochii, de mobile, în flori, în ajour, în 4 și 5 ițe, în catifea cu fir, etc., în lățime de 60 cm. sau 80 după cerere.

Comandele pentru războaie se primesc de D-ra Miller-Verghy, la asil precum și cererile de lămuriri, sau la »Librăria Națională«, București Calea Victoriei 47, unde va fi expus un model în miniatură. În timpul verei se pot vedea la Sinaia, în Vila Young unde e instalat bazarul »Munca« și »Furnica«, două din aceste războaie, precum și diferite stoffe țesute cu aceste aparate. Se primesc acolo comanda și de ștofe și de războaie.

Războaiele comandate se trimit contra 3 amburs. Portul privește pe cumpărător.

Tunul Krupp — din materie proastă. Ziarele italiene sunt supărate, fiindcă tunul sistem Krupp s'a dovedit, la o manevră de probă de tunuri, rău. După 200 de salve deja, tunurile s'au stricat încât nu se mai pot întrebuița. Știrea aceasta tinde a strica mult fabricii de tunuri Krupp, care se bucura de un bun nume, și la care a comandat și România tunurile sale cu tragere repede.

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuiește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub aceasta numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de violele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuițeze acest săpun, numai ca să-i tindă mâna de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lu Wisemayr Ferencz.

— **Aduc la cunoștință, mult on. public, că am deschis birtul „888“.** Bucătărie foarte gustoasă, burgheză maghiară. *Vinuri curate proprii. Bere de curte dela prima societate maghiară pe acții, pentru bere. Un păhar 16 fileri, păhar mare 24 fileri.* Rugând părtinirea mult on. public, rămână cu stimă **Répassy Pál.**

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumsețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adevărit ca adevărat bune în contra piștruiilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feji și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada. Prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comandă la singurul preparator: Tórnay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

Ultime informațiuni.

Vasile Lucaciu la Vașcău.

Din Vașcău ni se scrie că în 19 l. c. candidatul național Vasile Lucaciu a venit la Vașcău. El a fost primit cu o însuflețire fără păreche. Pe piață el a grăit cătră popor. Era adunată toată lumea din orașel români și unguri. Cuvântarea-i măiastră a fost ascultată cu o atențiune evlavioasă. După dorința unguirilor el a vorbit și ungurește. Un unguir extaziat a zis:

— Pe cinstea mea că valahul ăsta știe ungurește mai bine decât mine.

Au mai vorbit dnii dr. I. Ciordaș, dr. I. Suciș și dr. D. Lascu.

A doua zi el a trecut prin comunele Câmp, Căbești, V.-Sohodol, Călugăr, Criștior și Cărpinet. Pretutindenii el a fost primit cu o bucurie și cu o însuflețire ca în povești. Femeile cu copiii în brațe l-au însoțit din sat în sat. În graiul dulce al poporului, candidatul i-a povestit de suferințele și durerile ce-l apasă storcându-i lacrimi de bucurie și duioșie.

În Criștior el a fost primit de părintele Andrei Popa, iar în Cărpinet de părintele Gh. Bogdan cu porți triumfale.

Poporul îl ascultă sorbindu-i cuvintele cu nesațiu. La plecare toți îl rugară să mai rămână în mijlocul lor și nu-l lăsară să plece. În locul său, părintele Lucaciu a trimis pe înflăcăratul deșteptător al Bihorului dr. D. Lascu la Câmpeni. Aici poporul l-a primit pe el și pe inimoșii tineri cari îl însoțeau cu nespūsă bucurie. Cuvântarea dlui Lascu a însuflețit poporul atât de mult, încât toți ziceau: Mai bine să murim decât să nu mergem cu Lucaciu!

În Bărești candidatul a fost primit cu o poartă triumfală foarte frumoasă. Niște fețițe au pregătit un buchet cu tricolorul nostru. Jandarmii s'au repezit însă numai decât cerând să-l depărteze. O fată care purta portul românesc a fost somată să-l arunce.

Teroarea administrației.

O mie cinci sute de sulți la Beiuș.

— Prin telefon. —

Guvernul a hotărât să concentreze o mică armată la Beiuș pentru a învinge cu ajutorul ei triumful conștiinței naționale a alegătorilor noștri. Nimic nu arată mai bine cât de rău stă cauza candidatului kossuthist decât faptul acesta la Beiuș. Am anunțat că până acuma a fost orânduită armata în număr de 550 de oameni la fața locului și anume 300 de oameni infanterie și 250 cavalerie. La aceștia fișpanul a mai adăugat 300 de jandarmi. Acuma ministrul de interne, Andrassy a mai dispus telegrafic trimiterea a altor 700 de jandarmi la Beiuș. Astfel numărul sulțelor concentrate acolo va fi de 1500. În ziua când cetățenii beiușeni vor voi să și exercite cel mai frumos drept al lor, libertatea lor politică va fi îngredită de un codru întreg de baionete sclipitoare menite să diriguaiscă voința alegătorilor după placul guvernului.

Protestul comitetului electoral românesc.

Beiuș, 4 ore p. m.

In urma atrocităților ce comite jandarmia față de țărani, pentru a-i teroriza, comitetul nostru electoral a protestat telegrafic la fișpan și la ministru de interne, cerând revocarea forței armate, de care nu e nici o nevoie.

Bărbații noștri de încredere trimiși pe sate, sunt deținuți și arestați de jandarmi, în vreme ce corteșii guvernamentali agită pe lângă azistență așa zicând polițială.

Entuziasmul poporului pentru Lucaciu este însă, cu toate acestea ori poate chiar pentru acestea — tot mai mare.

Poșta Redacției.

Dlul S. Bichiceanu. După cât știm, astfel de internate nu se află la sași. Dar le puteți da la familia săsești în gazdă în Brașov sau în Sibiu, unde sunt și școale civile de fete germane.

P. C. Nuvela trimisă nu atinge nivelul foiletonului nostru.

N. H. Lucrarea d-voastră nu e pentru ziarul nostru. Trimite-o la vre-un organ de specialitate.

BIBLIOGRAFIE:

»Cantorul bisericesc« opul dlui G. Bujigan învățator în Deliblat (Temes m.) încurând va ieși de sub tipar. Din acest op s'au scos până acuma 21 coale de tipar. Opul atât ca cuprins, cât și ca aranjare, e neîntrecut în literatura bisericască — la noi. Abonamente se mai primesc până la finea lui August, când opul va apărea complet.

Prețul opului broșat: 8 cor.; legat în pânză — bogat aurit 10 cor.; legătură luxoasă — în piele, 14 cor.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 19 Aug. 1907

INCHEEREA la 11 ORE:

Grâu pe Oct. 1907 (50 klg.)	11.49—11.50
Secară pe Oct. 1907	9.36— 9.37
Ovăș pe Mai	8.28— 8.29
Cucuruz pe Iulie 1907	6.85— 6.86

INCHEEREA la 5 ORE:

Grâu pe Octomb. 1907	11.43—11.44
Secară pe Oct. 1907	9.28— 9.29
Ovăș pe Mai	8.20— 8.21
Cucuruz pe Iulie 1907	6.76— 6.77

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichiu.

911/1907 végrhító szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a facseti kir. járásbíróságnak 1906. évi V. 611/4 és 1907. évi V. 27/1 sz. végzése következtében Dr. Kráľitz Lajos ügyvéd által képviselt Dr. Bodó Albert és Sulai Ambrossie javára, Roxim Aurél ellen 120 K és 120 K s jár. erejéig 1907. évi január hó 5 én foganasított kielégítés végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1760 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, hám-tehenek és kocsni nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a facseti kir. járásbíróság 1906. évi V. 611/4 és V. 1907. évi 27/1 számú végzése folytán 120 K és 120 K tőkekövetelés és eddig összesen 333 K 68 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig a bir. ügyv. szabályok 279. §-a értelmében Német-Facseten, a vásár helyén leendő megtartására újból

1907. évi augusztus hó 24. napjának délelőtti 10 órája

katáridőül kitűzetik, megjegyeztetik, hogy a lefoglalt ingóknak átszállítására annak költségei viselése mellett végrehajtást szenvedő köteles, és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Facseten, 1907. évi Iulius hó 29. napján.

Weinzierl Márk,
kir. bir. végrehajtó.

Práválie **Fischer Mór** Práválie
nouă! **ARAD** nouă!
Piața Andrásy 20.
(Palatul Fischer Eliz.)

Magazin bogat asortat de cele mai bune

articole de porțelan

sticlă,

LĂMPI

RAME,

argintărie-china și alpacca

obiecte de lux și tacâmuri.

Jucării de copii. Păpuși.

TRUSOURI DE MIRESE.

Cel mai bun izvor pentru obiecte de ocazie și cadouri.

Rame din cele mai frumoase, se pregătesc repede și punctual.

Serviciu prompt și cu atenție!

Inainte de folosire. După folosire.

Rimătorii (porcii) bolnavi
se vindecă îndată dacă întrebuițăm pravul de porci alui Frankl.

O cutie cu instrucția de întrebuițare
1 cor., 3 cutii 2 cor.

Singurul și exluzivul depozit principal la
FRANKL ANTAL
farmacist Szeged, Felsőváros, 20.

Se nu mai suferi nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de gheață (jégzesz).

E singura mângăiere pentru cei ce sufer de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélseh îmi scrie următoarele:

Spiritul de gheață l'am primit cu mulțumire; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsca, la durere de stomach, la durere de înțepantrea gâtului și odată la durere da cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce sufer.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut

Minunatul **Spirit de gheață** a întrecut D-Tale toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő

Josif László, paroch.

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de gheață (jégzesz)

cu întoarcerea postei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spiritului de gheață.

A t k á r

Bander Gábor, mäsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțumită, prin cari e laudat **spiritul de gheață.**

Aceste puține specimene dovedesc escelența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

H A T V A N.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fill., sticlă mică 60 fill.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Pe postă se numai 3 sticle mari sau 9 sticle mici se poate trimite.

Să ne ferim de imitațiuni.

Licitățiune minuendă.

In conformitate cu concluzul Ven. Consist. diecezan din Arad și pe baza planului și proiectelor de spese aprobate cu Nr. 3792/1907. se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru acoperirea din nou cu țigla (ciripă) și efeptuirea altor renovări mai mici a bisericii și a școalei din Brusturi (protopresb. Halmagiului) cu prețul de exclamare peste tot în suma de 1692 cor. 55 fill. Licitățiunea se va ținea în Brusturi, în localitatea școalei, Luni, la 13/26 Aug. a. c. la orele 10 a. m.

Licitanții au să depună la începerea licitațiunei 10% vadiu din prețul de exclamare în număr, sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, proiectul de spese și condițiile de licitațiune se pot vedeă la oficiul parohial din Brusturi.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanții, în care va aveă mai mare încredere.

Licitanții n'au dreptul de a pretinde nici un fel de spese pentru participare la licitațiune.

Brusturi, la 29 Iulie 1907.

Nicolau Budugan m. p., Traian Nicodim m. p.
preot, preș. com. par. not. com. par.

In conțelegere cu: C. Lazar m. p.,
protopop.

De închiriat

se află un atelier pentru pregătirea de haine bărbătești în comuna Tinca (Tenke, comit. Bihor) cel mai frumos loc, cu judecătorie cercuală, cu o înprejurime mare. Taxa de închiriere 280 floreni, pe un an. Pentru informațiuni a se adresa la

Schwimmer Ignác,
Nagyszalonta.

Fabrică de mobile.

Cel mai ieftin izvor de a procura mobile e în TIMIȘIORA.

Mare magazin cu tot felul de mobile pentru mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc., dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru biurouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard după deseme date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edifiții cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătit în rate lunare.

În așteptarea comandelor, rămân

cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár

Oravicza

Uyár. 3. Kistly-a. 6.

16-nr.

Aviz.

La 1 Septembrie se încheie subscrierea de acții din emisiune a atreia a institutului nostru.

Satul-nou, August 1907.

„SENTINELA“
institut de economii și credit
ca societate pe acții.

Am onoare a aduce la cunoștința m. v. publică că
în strada Petőfi numărul 4,
în loc, am deschis un

Atelier de instalare de cizmea,

cae corăspunde cerințelor moderne, unde mă însărcinez cu construire de canalizare, instalare de cizmea, instalare de odaie de baie, de closete engleze, de prompt, încălzire cu apă, instalare de gaz, de gaz-benoid și acitelin, de pregătire de instrumente de stropit și mă însărcinez cu repararea specială a acestora.

O experiență de 20 de ani, pe care o am, dă destulă garanță în privința aceasta stimaților mei clienți, ca lucrarea întreprinsă să fie terminată în mod specialist, punctual și ireproșabil pe lângă prețurile cele mai moderate.

De aceia rog părtinirea m. on. public.

Cu deosebită stimă:

Mókos Márton,
măestru instalator, Petőfi utca No. 4.

— I-au însărcinarea a ține în bună stare —
lucrările făcute de mine.

Daca vrei să cumperi ghete bune și țititoare

de lângă prețuri ieftine

să te adresezi la pantofarul

Gzernóczky Mihály

ARAD, str Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetă pregătite de el însuși.

Comandă după măsură se fac prompt și ieftin.

Inchiriere de hotel și ospătărie

Incunoștiințez onoratul public din loc și jur că am închiriat

hotelul și ospătăria

„PROKOPECZ“

de lângă gară,

pe care o conduc mai departe. Deoarece năzuința mea e ca onorații mei oaspeți să fie totdeauna mulțumiți, cer sprijinul și părtinirea tuturor.

Horváth Sándor

hotelier și ospătar.

Commis

bineversat în bransa de coloniale

se acceptază la

„SEVERINEANA“
societate comercială pe acții

în Caransebeș.

Înștiințare!

Am onoare a aduce la cunoștința onorabilului public consumator, cumcă

măcelăria mea

din Str. Florian am mutat-o de prezent în
Str. Aulich Lajos Nr. 16.

recomand totodată tot felul de preparate din carne proaspătă de porc și rog pe on. public să mă părtinească.

Cu distinsă stimă:

George Simandan
măcelar.

Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume!

Crema de față Regina

care pentru însușirea neîntrecută de înfrumșetare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

Crema Regina curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată.

Un borcan 1 cor. 40 fl.

Pudra Regina se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele de pân' acum cunoscute. Se vind în culoare albă, roză și cremă. O șcutulă 1 cor. 40 fl.

Sapunul crema Regina

e sapunul cel mai bun de toaletă pentru înfrumșetarea feței. O bucată 70 fl.

De vândut în laboratorul chemical a lui

Temesváry József, apotecar

SZEGED, Petőfi Sugár-ut

și la Török József, apotecar, Budapest, Király utca.

Lucza József

curățitoare de rochi chemica și gouvrat

SEGHEDIN, strada Laudon nr. 9.

Rochi pentru dame, haine bărbătești și de copii, îmbrăcăminti preotești, uniforme militare.

OBIECTE PENTRU CASĂ

perdele, fețe de masă, cuverturi, broderii, stoffe de mobile, mănuși, umbrele și tot felul de obiecte din fahul acesta. Rochiile se curată întregi nedescusute, fără să-și piardă culoarea, lustrul și fasonul.

Curățitul unei haine bărbătești 1 fl. 20 cr.

Micile reparaturi și călcatul hainelor dela curățit, este gratuit.

Catifea și pliuș, se primește pentru aburat. Gouvratul se execută în felul cel mai frumos și uimitor de ieftin. Curățitul chemica al perdelelor de dantelă, se execută cu multă îngrijire.

Comandele din provincie, se execută punctual și repede.

Un commis

harnic manufacturist, cu praxă mai îndelungată, află imediat aplicare sub condițiuni favorabile, la firma

Ioan Comșa & Fiu, Seliște.

Croitorie elegantă de haine bărbătești.

Inokai Tóth Lajos

Arad, Palatul Neumann

Stofe de prima calitate englezești. În special

==== Croitorie pentru preoți. ====

Reverenzi, pardesiuri și alte haine la comandă ori gata.

Iși recomandă bogatul magazin care este primul în Arad.

— — — Prețuri moderate. — — —

Tejnor János

Timișoara-Fabric, str. Andrassy 18.

P. T.

După 25 ani de activitate la firma Karl Koch, îmi permit a aduce la cunoștință, cumcă m'am etablisat însumi sub firma susnumită.

Recomand numai fabricate de clasa primă ca: **cuțite de buzunar, briciuri de ras, foarfeci de oțel, instrumente chirurgice, tacămurii, unelte de grădină, bantage; legături la curarea morburilor** se efectuește prin oameni esperti. **Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări** se efectueasc garanție de oameni esperti.

TEJNOR JÁNOS,
instrumentar chirurgic,
cuțitar și convacar absolvent.

Am fost bețiv în totdauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela orice beatură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beatură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

In Arad, str. Boros Béni 6

s'a deschis

magazinul

produselor de zidărie ale întreprinzătorilor zidari din Arad.

In magazin se află totdeauna pe lângă prețurile moderate: **var, țiment, țigle, hârtie de cătran și alte materii de zidit.**

Cancelaria de planuri și întreprindere.

Fritz Berger

LUGOS

Liferează

parchete de toate soiurile

de

stejar și fag

și tot felul

de articole de lemnărie

precum

și lemne pentru ars

de diferite soiuri.

Numai articole bune

se pot căpa la

HEGEDŰS GYULA

prăvălie de parfumuri, rechisite de barberie în Arad

ANDRÁSSY-TÉR 15.

Mare asortiment de rachete veritabile englezești pentru tenis și mingii, folbaluri, mingii de gomă, coșuri de călătorie, cosmeticuri franțuzești și englezești.

Hopp Károly

cancelarie tehnică

ARAD, STR. SZÉCHENYI Nr. 5.

Planuri și execuții: Pentru provedere cu apă și iluminare precum și pentru colonii de motoare etc.

REPREZENTANȚA

fabricelor de specialitate de prima calitate.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public
că am deschis
în Arad, Nagyvárad-ut nr. 3.
un atelier de pantofărie

care corespunde epocii moderate.

Studiile mele făcute prin orașele multe din străinătate mă aduc în plăcuta poziție de a lăsa prea stimatilor mei clienți cele mai cu gust și frumoase opere pe lângă cele mai moderate prețuri.

Pun mare pond și de tot felul de renovații.
Pentru comande rog cu toată stima:

Wagner István, pantofar

Inștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public din loc și jur, că în locuința mea din strada Bercsényi, nr. 8 Arad efeptuesc tot felul de

planuri de zidărie

pe lângă prețurile cele mai reduse.

Insemnez că în urma praxei mele continue de 32 ani, mă nizuiesc ca în totdeauna să câștig îndestulirea onoratului public doritor de a zidi. Nu sunt membrul nici unei societăți și tot felul de zidărie o efeptuesc cât mai curând.

Cerând sprijinirea, sunt cu profundă stimă:

Horváth József, măstru zidar.

☞ **Acuma a sosit** ☞

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

≡ **Prețul unei sticle 2 coroane.** ≡

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spirtul Reuma

incercat de atâtea ori cu succes.

≡ **Prețul unei sticle 80 fileri.** ≡

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

FONDAT IN ANUL 1890.

Prima și cea mai mare fondare industrială de calapoade (cuptă) pe Alföld a lui

Pless Sándor

fabrică de calapoade

Szeged, Brussel-körút nr. 30.

premiat în 1901 la Măcăn cu marele premiu și diplomă, Zenta în 1903 cu diplomă de onoare și medalie de aur, la Pancsova în 1905 cu diploma și medalia de aur.

Face și ține în magazine tot felul de calapoade moderne,

din cel mai uscat lemn.

COMANDE din provincie se efectuează repede și prompt, pe lângă cele mai moderate prețuri. — — — LISTA cu prețuri se trimite gratis și franco.

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti

Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acoperiminte pentru altar și obiecte pentru biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în execuție frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor celor mai gingașe.

telefon 585.

Adresa telegrafică: Reppmann, Arad

Atelier de arhitectură alui

Reppmann Gyula

architect.

Cancelaria de arhitectură și întreprinderi de zidire:

Cancelaria filială:
ARAD, Weitzer János-ut. 13
(peste drum de poșta principală).

Cancelaria principală:
BUDAPEST
Baross-utca 46.

Primește tot felul

de lucrări de biuro în cadrul arhitecturii.

Planuri în stilul cel mai modern, precum și planul cheltuelilor, se angajează la prețuri ș. a.

Servește tot felul de lămuriri pe terenul arhitecturii.

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că în ferma mea de zidit din Radnai-ut 22 (telefon 393) și în cancelaria mea de arhitectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și căpăta

ȚIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună arse în cuptorul meu de curând zidit, tot așa treiste pentru tovarii în ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și executarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

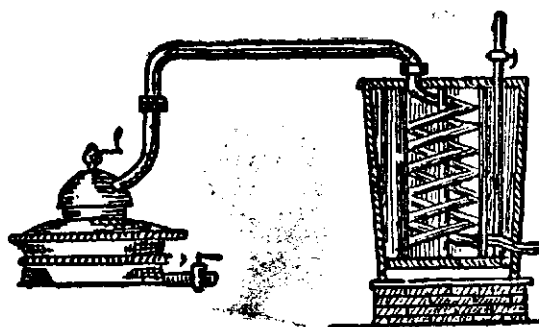
Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirt
căldările

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu.

Prețuri solide și fixe.

Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan comanda mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culaant. Trimet franco prețuri curente ilustritate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar

UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

S'a deschis

O prăvălie nouă

Mărfuri nouă

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că reîntorcându-mă din călătoria mea de cumpărare

mi-am deschis

în strada Forray

(casa Lukács)

prăvălia mea

provăzută cu cele mai noi și mai moderne mărfuri.

Rugând părtinirea onor. public

sunt cu stimă

Jankovics György

ARAD

strada Forray nr. 2
(casa Lukács).

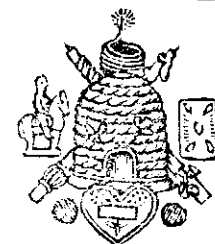
Liferantul de lumini de ceară a diecezei catolice din com. Bihor și Sălăgy.

INTEMEIAT LA 1835.

Frölich Jozsef

pregătitor de lumini de ceară

NAGYVÁRAD.

Recomandăm în binevoitoarea a onor. public, fabricațiunile sale de lumini de ceară, lumini de ceară de I-a calitate bucată 4.80 Cor. II-a calitate 4 Cor. III-a calitate 3 Cor. — Tot felul de lumini mai mici, albe, galbene sau colorate. — Lumini de ceară pentru cununie, albe și frumos aurite părechea dela 5 Cor. până la 100 Cor. — Cea mai fină tămăie din Egipt, prima 2.40 Cor. secunda 1.80 Cor. tertia 1 Cor. — Cel mai fin oleu destilat de flori în cano de tinichea indeosebi pentru bis erici. Klgr. 96 fil. — Recomand luminile mele pentru altar, pregătite din steariu curat, ce nu picură și nu curg. Și cea mai bagatelă comandă o execut prompt, pachetare nu se compută și dela 5 Klgr. în sus expediția e francată.

Micre și ciară galbină cumpăr pe lângă prețurile cele mai mari.

Adjustat cu mașini cu putere electrică.

Adjustat cu mașini cu putere electrică.

Cine are năsip sau petriș se schimbă
în „Bae de aur“

dacă se ocupă cu prepararea petrilor în
mod artificial.

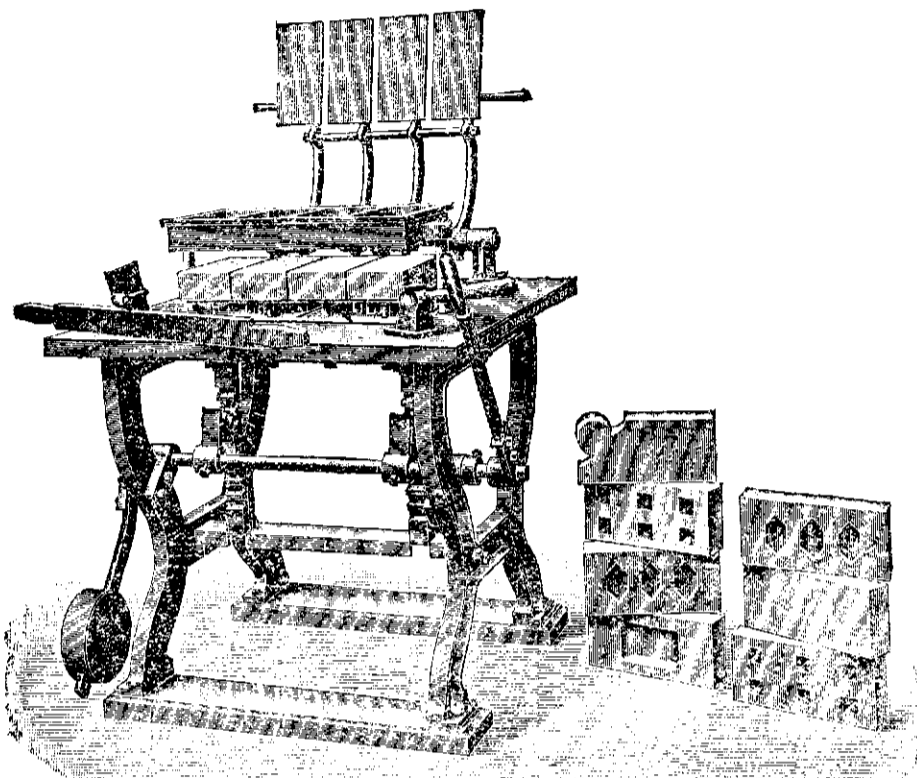
Se pot prepara cu mici cheltuieli:

Cărămizi de pãrete din cement prepararea à 1000 de bucãți . . . 18 C.
Tigle de cement pentru acoperiș prepararea à 1000 bucãți . . . 40 C.
Plãci de cement prepararea à 1000 bucãți 50 C.
Burloane de cement pentru scocuri, inele de cement pentru fântãni ș.

Mașinãriile necesare pentru fabricarea celor de sus le livreazã
ERNST TIETZE fabricã de mașinãrii liferite medailate în mai multe
rânduri și turnãtorie de fer GUBEN N. L. Germania.

Reprezentat de cãtrã:

BÜSCHITZ MOR în KOMÁROM.

CATALOG ILLUSTRAT ȘI PROIECT DE BUGET gratuit
trimite reprezentantul fabricii Büschitz Mór, Komárom,
cãtrã care trebuie adresate și scrisorile.

Au sosit becurile sistemul cel mai nou!

Cea mai nouã iluminare!

Becuri sistem „Auer“ putere raselor de 100
lumini pe orã 3 fileri.

ARGINTURI DE ALPACCA.

Obiecte de ornare

din metal, porțelan și sticlã.

Modele de rame pentru icoane.

Telefon pentru oraș și comitat 451.

GEBHART TESTVÉREK, ARAD, Piața Andrassy 4

prãvălie de porțelan, sticlã, oglinzi, rame și candelabre,
indeprindere de sticlãrie (Hotelul „Pannonia“).

Kovács L. Nandor

atelier de ciasornice, juvaerice și reparaturi mecanice.

SZEGED, Sándor-utca 3.

Efecuește tot felul de lucrãri în branșã
aceasta, ca: ciasornice de pãrete cu mu-
zicã și ciasornice de buzunar etc. Am în
depozit cele mai fine fabricate de Șvizzera
reparazã și pregãtește cele mai excelente
compoziții mecanice și juvaerice, cu pre-
tul redus și pe lângã garanție de 5 ani.

Efectuesc mai departe aurituri și argin-
tãrii dupã cele mai nouã sisteme galvani-
ce și electrice.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

dupã mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5%, pe lângã dividendã de mijlocire și amortizație de
interese corãspunzãtoare pânã la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorințã anticipez spe-
sele de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnicã, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichis, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângã filiala Poștei.)

Primesc pe lângã onorãr acuisitori de afaceri abili
și demni de încredere.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA ÎN 1896.

Fabricã de ceasuri de turn și turnãtorie de clopote

G. P. PANTELIC in SEMLIN
(ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854.

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854

Face ceasuri de turn dupã felul cel mai nou, propriu de construcție,
cu pendulã liberã, cu sirmã.

Toarnã clopote noi, face smãlțuri și scãtoare de fier,
la clopote vechi pentru ale acorda armonice, face
adnexe de clopot de fier.

Garanteazã execuție precisã.

Bisericilor și comunelor sãrace li sã dã în rate de mai mulți ani.

Am cercat expoziția universalã din Paris din 1900, cu scop de studiu.

